

Forfatter: Fibiger, Mathilde

Titel: Udrag fra Clara Raphael

Citation: Fibiger, Mathilde: "Clara Raphael", i Fibiger, Mathilde: *Clara Raphael*, udg. af Lise Busk-Jensen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1994, s. 296.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-fibiger01-shoot-idm140403938411760/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Clara Raphael

lille Bog, vidt forskellig fra »Clara Raphael« og ganske anderledes ubeskedent i sine Forordninger. Men den var skrevet af en Mand, hvis Ord havde al den Vægt, Kundskab og Storsind kan forene Ord med. Det var John Stuart Mill's »Kvindernes Undersøelse«, oversat af Dr. G. Brandes (1869). (s. 219f)

Marg. Fibiger noterer den sælsomme skæbnens ironi, der ligger i, at også Brandes' oversættelse på en måde, ved sit motto, havde forord af Heiberg, »thi man tør vel næppe antage det for en Vittrighed af Oversætteren?«, spørger hun. Måske antyder hun hermed, at Brandes efter hendes mening burde have erindret Mathildes pionerarbejde i sit forord. Mathilde læste i øvrigt Brandes' oversættelse og skrev herom: »At saadan en Bog er udkommen, og at en dansk Mand har stillet sig i »Brechen« og ærligt gør sig til dens Talsmand her hjemme, er en større Glæde, end jeg troede nogen Sinde at skulle opleve«. Marg. Fibiger tilføjer, at den opsigtsvækkende Stuart Mill-oversættelse vakte, »i ingen Henseende [kunne] maale sig med den Omtale, »Clara Raphael« i sin Tid var Genstand for«, men at den senere bog til gengæld ikke blev »et Raab i Ø:kenen«, enten fordi den var skrevet af en mand, eller fordi tiden nu var moden for kvindesagen (s. 221).

Brandes har måske følt sig ramt af Marg. Fibigers kritik af hans forbigåelse af Mathilde Fibigers indsats og irriteret over denne påvisning af, at *Clara Raphael*-fejden længe før hans bog havde skabt interesse for kvindesagen. I alt fald udviste han den karakteristiske reaktion at lade sorteperen gå videre. Han skrev en anmeldelse af Marg. Fibigers bog, der alene handler om, hvor dårligt Mathilde var blevet behandlet – af Heiberg-familien. På den måde lykkedes det ham både at vende interessen bort fra hans eget problematiske forhold til forgængereren og at rette et kraftigt angreb mod Heiberg-familiens eftermæle og dermed den romantiske periode, han ville gøre op med. Heiberg fremstilles som en gammel forlibt nar, der når det kom til stykket, lod »sin Dame i Stikkens«, og fru Heiberg som den jaloux kone, der »uden Tøven [stikker] Hymens Fakkel lige i Næsen paa den unge Frøkens« (*Samlede Skrifter* XV, s. 298–303).

Marg. Fibigers biografi og Brandes' anmeldelse nævnte A.D. Jør-

gensen, der besørgede udgivelsen af Johanne Luise Heibergs erindringer, til i noterne til 3. del (1892 s. 285-297) at give en redegørelse for forholdet mellem søstrene Fibiger og familien Heiberg, og at optrykke endnu ikke offentliggjorte breve mellem de to familier, herunder også det takkebrev Mathilde kvitterede med, da fru Heiberg efter sin mands død havde sendt hende en kikkert til erindring. I takkebrevet hedder det: »Det var en kort Tid, da Livet baade i og om mig var som et Juletræ, hvor der blot mangler, at Lysene skal tændes; han [Heiberg] tændte dem, og det blev saa straal klart som nogen Solskinsmorgen, der har bebudet en regnfuld Dag. Med Udgivelsen af mine faa Bøger var det forbi; den Maade, hvorpaa min Stræben blev mødt af Verden, som jeg ikke forstod, maatte ifølge min egen og min Begavelses Natur knuse dens». A.D. Jørgensen beklager, at »Mindet om den ædle og fine Natur, der stod bagved Forfatternavnet »Clara Raphael«, er blevet knyttet til et Angreb paa et par Mennesker, som hun selv og hendes Nærmeste satte saa høj». Hvorom alting er, så var hele dette røre omkring Fibigers person sikkert årsag til, at *Clara Raphael* kunne genudsendes i et 3. oplag (egl. 2. udgave) i 1893. Marg. Fibiger udsendte i 1894 endnu en glimrende bog, denne gang om Ilia Fibiger: *Et Kvindeliv*.

Da Mathilde Fibiger havde så ringe succes som skønlitterær forfatter, men så stor succes som feminist – hun lancerede feminismen i offentligheden og realiserede med sin telegrafistansættelse kvindesagens ligestillingsprogram – har eftertiden fortrinsvis husket hende i forbindelse med kvindesagen, mens litteraturhistorien har været indstillet på at glemme hende (hun blev udeladt i Politikens *Danmarks Litteraturhistorie*, 1. udg. 1964-1966). Dansk Kvindesamfund hyldede Fibiger og Worm som sine pionerer, og dette eftermæle tilsluttede familien sig; niece Hedevig Fibiger ønskede ikke, at Goldschmidt med sin brevudgave skulle genopfriske mindet om forfatterinden Mathilde Fibiger, og trods sin loyalitet mod fasteren menr også Marg. Fibiger, at Mathildes mangel på sanselighed og den dermed forbundne livserfaring forhindrede hende i at blive digter. Da 1970'ernes feminisme genopfriskede interessen for hende var det igen kvindebevægelsens pioner, man søgte. Både Eva Bendix's efterskrift til 3. udgaven af *Clara Raphael* (1976), Lise Sø-